
Bidrag til Navneskikkens Historie.

Af

A. Thiset.

Den Bevægelse i Brugen af Slægtnavne, som indlededes med Kong Frederik den Sjettes Forordning af 30. Maj 1828¹⁾, der fastslog, at Børn skulde i Daaben tillægges faste Slægtnavne, og som afsluttedes (?) med vore Dages Navnelov af 22. April 1904 med senere Supplementer²⁾, har en formentlig ikke tilstrækkelig paaagtet Forløber i den af Kong Frederik den Første i Aaret 1526 foranledigede Dannelse af Slægtnavne i den gamle danske Adel.

---

¹⁾ „om Adskilligt som i Henseende til Daaben bliver at iagttage“, i hvis 18. Punkt bestemmes: „Iøvrigt bør hvert Barn ved Daaben benævnes ei alene med Fornavn, men og med det Familie- eller Stavnnavn, som det i Fremtiden bør bære“. Jvf. Kanc. Cirk. 4. Okt. s. A., der nærmere præciserer Forordningen derhen, at det i de Familier, som intet fast Familienavn endnu have antaget, maa bero paa Faderen, om han vil lade sit Barn kaldes med det samme Tilnavn, han selv har baaret, eller lade dette Tilnavn danne af sit Fornavn paa den hidtil brugelige Maade eller tillægge det et fast Navn efter det Sted, hvortil han hører, dog at dette Valg bortfalder, naar han har ældre levende Børn, da de yngre Børn bør gives samme Tilnavn, som de ældre allerede have, og at det et Barn af Faderen een Gang bestemte Tilnavn ogsaa bør være Regel for hans tilkommende Børn, samt at dette Navn bliver at vedligeholde i Familien, hvis ingen Bevilling til Afvigelse erhverves.

²⁾ af 22. Juni 1904, 1. April 1905 og 15. Juni 1906.

Paa den nævnte Aar i Odense afholdte Herredag fremsatte Kongen en Henstilling om, at Adelen skulde antage faste Tilnavne, og efter at Rigsraadet havde givet Forslaget sin Tilslutning¹⁾, blev der i den formodenlig snart efter udgivne, men forøvrigt udaterede Forordning indsat følgende Bestemmelse:

„Wille wii och saa, at alle riddermendts mend her vdi Danmarks riige, som icke haffwe stadfeste tiill naffnn, skulle tage och udwelge thennom stadige tiillnaffnn vdi saa maade, at the, som føre eens skyoldh och hielm, skulle haffwe eens tiill naffnn, paa thet at mand vdi framtidenn kand spørge, hwilckenn nogen erligh rittherligh gerning gjør i marckenn eller anderstadts, som vdi andre christelige konninge riige sidt er“²⁾.

Denne gamle Forordning angiver med færre Ord og dog langt klarere og tydeligere end sine nyere Efterfølgere det Formaal, der tilsigtedes, nemlig, at alle de, der paa fædrene Side regnede sig til een og samme Stamme, burde føre eet og samme Slægtnavn, Skade, at den kun var given for en enkelt Stand, ikke for det hele Folk, og maaske netop derfor ikke blev taget til Forbillede af en senere Tids Lovgivere om dette Emne, om de overhovedet have kjendt den.

Man har ment, at det var denne Forordning, som den gamle Adel havde at takke for sine Slægtnavne. Allen³⁾ skriver: „I flere Aarhundreder havde Adelen ingen faste Slægtnavne. Sønnen kaldte sig ligesom nutildags Bønderne med Faderens Fornavn med et tilføjet

¹⁾ „Som kon. matt giiffuer tiill kiende om tiillnaffnn, adellenn skulle haffue etc., siigher Dan. raadt och tyckes thet erliigt werre och samtycke thett saa gerne“. (D. Mag. 2. V. 107).

²⁾ Frederik I' Reg. 347.

³⁾ De tre nordiske Rigers Hist. 4. I. 166.

„son“ eller „sen“, som Henrik Knudsen, Knud Henriksen, Jakob eller Jep Petersen, Peter Jepsen osv. Dette afstedkom megen Forvirring, dels fordi Sønnesønnen paa den Maade ofte kom til at hedde ligesaadan som Farfaderen, dels fordi flere Slægter ofte brugte de samme Navne, og endnu den Dag i Dag volder dette Forhold dem, der syle med Ætledning, meget Bryderi. Først Frederik den Første gjorde en Forandring heri ifølge en Beslutning, som blev tagen paa Herredagen i Odense 1526^a.

Nu talte den danske Adel i Aaret 1526 neppe stort flere end 260 Slægter¹⁾; men havde Allen Ret, maatte man alligevel undres over, at den gamle Adel, der ikke assisteredes af genealogiske Institutter eller veilededes af Navnebøger, være sig over Navne, der maa antages, eller over Navne, der ikke maa antages, i Løbet af ganske faa Aar fik sig udstyret med fortræffelige Slægtnavne. Men Allen er da ogsaa her ganske mod Sædvane forkert underrettet, ja han maa endogsaa siges ikke rigtig at have tænkt sig om, inden han nedskrev, hvad ovenfor er citeret. Thi ganske vist var der Fare for, at en Knud Henriksen kunde forveksles med sin Sønnesøn, der ogsaa hed Knud Henriksen; men den Forveksling undgik man virkelig ikke, fordi de nu begge to kom til at hedde Knud Gyldenstjerne; tvertimod kunde nu den ældre Knud

¹⁾ Tallet kan naturligvis ikke angives nøiagtigt, da bestemt Dødsaar for flere ved denne Tid uddøende Slægter savnes, da der kan disputeres om, hvorvidt de i Adelen da ny optagne Personer alt kunde betegnes som Slægter, om Banner-Høg, Dyrelunge etc. etc. skulle regnes for een eller to Slægter, hvilke Slægter fra Norge og Hertugdømmerne for ikke at tale om Slægter af helt fremmed Oprindelse der 1526 vare saa nøie knyttede til Danmark, at de maatte regnes for dansk Adel, osv.

Gyldenstjerne forvexles med alle sine efter ham opkaldte Sønesønner, ogsaa dem, der fordm vilde have heddet Knud Petersen eller Knud Jørgensen, saa det var at komme fra Asken i Ilden. Men værre er det dog, at Allen er ganske paa Vildspor, naar han mener, at Adelen før 1526 i flere Aarhundreder ingen faste Slægtnavne havde. Af det oven anførte Tal paa Adelsslægterne 1526, nemlig 260, havde langt over Halvdelen, ca. 154, fra umindelige Tider havt fast Slægtnavn, dels et saadant, der altid eller saa godt som altid blev ført af Slægtens Medlemmer (som Bille, Brahe, Daa, Friis, Grubbe, Juel, Kaas, Lykke, osv. osv.), dels saadanne, der kun delvis blev brugt, som Bild, Bing, Brok, Fasti, Glob, Gøye, osv. osv., ligesom mange af de før 1526 uddøde Slægter havde brugt slige Slægtnavne (Basse, Beger, Brok, Brostrup, Brymle, Falk, Genvædder, osv. osv.) Den danske Adel 1526 maa altsaa antages at have været fuldt fortrolig med Brugen af faste Slægtnavne, og der er saa langt fra Anledning til at falde i Forbavselse over, at Indførelsen af slige Navne i Henhold til Frederik den Førstes Forordning gik saa glat, at man snarere maa undre sig over, at der overhovedet var Slægter, der synes at have siddet Forordningen ganske overhørig, og det var der — hele 25 Slægter, ganske vist hovedsagelig hørende til Smaaadelen og som døde ud i Løbet af det 16. og 17. Aarhundrede. Det skyldes ene Genealoger og Slægtebøger, at vi kunne navngive disse 25 Slægter, nemlig: Baden, Barritsen, Bernhoft, Bogense Slægten, Bosø Slægten, Børialsen, Dan, Gjødesen, Haand, Haltrup Slægten, Havnelev Slægten, Hesleholm Slægten, Lilliefeld, Maanestjerne, Berild Pedersens Slægt, Rødding Slægten, Skade, Smalsted, Stensbæk Slægten, Stubberup Slægten,

Stubbum Slægten, Tridie Slægten, Udsøn, Ulslev Slægten og Vognsen, under hvilket sidste Navn endda skjuler sig 3—4 Slægter. Endnu saa sent som 1718 døde en, ganske vist 91 Aar gammel adelig Enkefrue, der ikke vides at have baaret andet Navn end Inger Knudsdatter, saa lidt som et Slægtnavn kjendes for nogen af hendes Forfædre paa fædrene Side.

Det blev altsaa kun for en Trediedel af de dalevende Adelsslægter, for ca. 80 Slægters Vedkommende, at Frederik den Førstes Navneforordning kom til at spille en Rolle, men det har dog sin Interesse at anstille en Sammenligning mellem Navnedannelsen indenfor disse 80 Slægter og den, som i vore Dage foregaar rundt omkring os. Af de 80 Slægter valgte de 26 (von Deden, Galt, Glambek, Green (to Slægter), Hvide, Kaas (med Muren), Kotte, Krognos, Krukow, Kyrning, Mus, Mylting, Myre, Nordby (af Skovgaarde), Qvitzow, Reventlow, Sandberg, Sehested, Skade, Skalder, Skiernow, Skinkel (med Lilien), Skram (Fasti), Stygge (med Paafjerene) og Thott) den ogsaa i vore Dage kjendte Udvej at antage ældre Slægtnavne, til hvilke de enten paa Grund af mødrene Nedstamning eller af anden Aarsag mente sig at have en vis Adkomst, som de hidtil ikke havde gjort gældende. 35 (Akeleie, Arenfeldt, Banner, Bielke, Bjørn, Bølle, Dalepil, Drefeld, Due, Dyre, Gere, Gyldenstjerne, Hals, Hjul, Huitfeldt, Hvittenstiern, Lindenov, Løvenbalk, Maaneskiold, Mormand, Rodsten, Rosengiedde, Rosenkrantz, Rosenvinge, Rotfeld, Seebled, Seefeld, Sparre (to Slægter), Straale, Tornekrands, Ulfeld, Ulf sax, Ulfstand, Vasspyd og Væbner) dannede Navne efter deres Vaabenmærker, en Navnedannelse, der yderligere udvikledes i det 17. og 18. Aarhundredes Adelsbreve, og ogsaa i vore Dage er i

høi Kurs (Adelørn, Liliefalk, Nordencrone osv. osv.), skjønt den nu er ganske umotiveret, da den ikke mere er bygget over et tilsvarende Vaabenmærke. 9 Slægter (Algudsen, von Andersen, Clementssen, Emmiksen, Fikkese, Hartvigsen, Magnussen, Steensen og Strangesen) fæstnede et Patronymikon til arveligt Slægtnavn. To lignende (Maltesen og Stigsen) var paa Vei til ligeledes at blive Slægtnavne, ovenikjøbet hver for to forskellige Slægter, henholdsvis Sehested og Viffert og Hvide og Pors, men maaske netop af denne Grund blev de atter opgivne igjen. To Slægter eller rettere to Linier af andre Slægter dannede sig et eget Slægtnavn ved at gjøre et Fornavn (Godske og Viffert) til arveligt Slægtnavn, en beklagelig Forvanskning af vort Navnestof, som ikke savner Efterlignere i vore Dage. Men den Form for Navnedannelse, som takket være først de militære Myndigheder og siden officielle og private Navnebøger nu truer med at kvæle alle andre, nemlig at bruge virkelige eller fingerede Stednavne, Navne endende paa Gaard, By, Hus, Mark, Skov, Mose, trup, rup osv. osv., til Navn paa Slægter, en Navnebrug, der var saa almindelig i fremmed Adel og ogsaa skulde synes at maatte have ligget den gamle danske Adel saa snublende nær, da den var vant til at skrive sig „til“ eller „af“ sine Hoved- eller Sædegaarde, den blev kun benyttet af 4 Slægter (Dresselberg, Ravensberg, Skovgaard og Urup). Et femte Navn, Rostvig, maa vel ogsaa antages at være et Stednavn, skønt et Sted af dette Navn nu ikke kjendes¹⁾, thi i Adelen brugtes kun virkelige Stednavne og det endda kun Navne paa Steder, til hvilket vedkommende Slægt var knyttet, og den ab-

¹⁾ Det vides forøvrigt ikke, at Slægtens faa Medlemmer selv have kjendt og brugt dette Navn.

surde Udvei, som man i vore Dage er naaet til, af to vedkommende Familie eller Person ganske uvedkommende, men virkelige Stednavne som f. Ex. Ballerup og Dokkedal at danne to andre Betegnelser for ikke eksisterende Steder: Balledal og Dokkerup og saa bruge dem til Slægtnavne, den faldt ikke Fortiden ind.

Som ovenfor bemærket var der endnu langt ind i det 17. Aarh. ikke blot enkelte Medlemmer, men hele Linier af Slægter, ja hele Slægter af den danske Adel, som kun kaldte sig ved de fædrene Fornavne med et tilføiet „sen“ og ikke brugte virkelige Slægtnavne. Særlig findes slige Tilfælde blandt den laveste Adel, hvis daglige Levevis neppe har adskilt sig stort fra de omboende Bønders, men selv blandt Høiadelen forekom de. Saaledes kaldte den bekjendte Rigskansler, Rigsraad og Ridder Hr. Christen Thomesen af den danske Sehested-Slægt sig lige til sin Dødsdag i Aug. 1657 kun Christen Thomesen, hvad der næsten ligner en Demonstration imod, at hans Farbrodersønner, Claus Maltesens Sønner, da forlængst havde antaget den holstenske Adelslægt Sehesteds Navn. Ingen af hans Ascendenter, Faderen Thomas Maltesen, Farfaderen Malte Jensen, Oldefaderen Jens Thomesen osv. osv., havde nogensinde ført Slægtnavn; men i Faderens Tid havde det været almindeligt at betegne Slægten med det da i den gængse Patronymikon „de Maltesønner“, og Christen Thomesen selv havde i sine unge Dage 1618 ladet sig indskrive i Universitetsmatriklen i Giessen under Navnet „Christianus Thomæ Maltisonius“. Men dette Tilnavn Maltesen har han siden atter opgivet, maaske fordi han ikke kunde faa sine Fætre med, maaske fordi Navnet Maltesen ogsaa forekom i en Linie af Slægten Viffert og saaledes ikke var tilstrækkeligt betegnende

som Slægtnavn. Omvendt vilde Christen ikke følge Fættrenes Exempel og antage det dem ganske uvedkommende Navn Sehested, og saa blev han Resten af sin Levetid ved Navnet Christen Thomesen, men saa anset gjorde han dette Navn, at da hans to Sønner, der ikke delte hans Uvillie mod det nu i ikke mindre Anseelse staaende Sehested-Navn, men altid kaldte sig henholdvis Erik Sehested og Axel Sehested, efter gammel Sædvane skulde opkalde deres Fader, saa indskrænkede de sig ikke til at give vedkommende Sønner Faderens Fornavn Christen, men de gav dem Faderens fulde Navn Christen Thomesen, skønt dette var ganske uforeneligt med Datidens Brug af -sen Navnene.

Der er kun bevaret en svag Antydning af, at en Slægt har haft Vanskelighed ved at finde paa et Slægtnavn, og denne Vanskelighed ytrede sig pudsigt nok som en embarrass de richesse. Det er den Slægt, hvis Vaaben var tre Bølger, og hvis eneste 1526 levende Mand, Erik Madsen, antog Navnet Bølle (Bølge), men en enkelt Gang er bleven kaldt Erik Vaagen (Vove)¹⁾. Havde Erik Madsen kunnet se 400 Aar frem i Tiden, hvilken Betydning der da vilde blive lagt i hans Slægtnavn, havde han formodentlig ladet „Bøllen“ fare og holdt sig til „Vaagen“.

Et Sted gav dog Kong Frederik den Førstes Navneforordning Anledning til virkelig Forstyrrelse. Paa det lille Herresæde Jershave i Fyen boede 1526 et ungt Ægtepar Christoffer Pallesen og Margrethe Olufsdatter Daa, som da havde en førstefødt Søn, efter gammel Sædvane døbt Palle efter sin Farfader Palle Andersen, men selv altsaa en Palle Christoffersen. Inden den næste Søn blev

---

¹⁾ Huitf. Danm. Riges Krønike II 1311.

født, var Frederik den Førstes Navneforordning udkommet, og den har Ægteparret aabenbart grundigt misforstaaet, skønt ialtfald Hustruen, hvis Slægt fra gammel Tid havde ført Slægtnavnet Daa, burde have vidst bedre Besked. De havde hørt om, at Navneforordningen havde foranlediget, at Christoffer Pallesens sjællandske Fættre Claus Eggertsen og Anders og Knud Ebbesen havde efter den røde Ulv i Slægtens ældgamle Skjoldemærke antaget Navnet Ulfeld, og da saa Ægteparret paa Jershave havde sin anden Søn i Kirke, gav det ham i Daaben „Ulfeld“ til eneste Navn¹⁾. Foreløbig var derved ingen Skade sket. Søn Nr. 2 hed Ulfeld Christoffersen som den ældre Broder hed Palle Christoffersen. Men den Dag kom, da Broderen ikke mere kaldte sig Palle Christoffersen, men Palle Ulfeld, ligesom Fætrene i Sjælland nu altid hed Claus Ulfeld, Knud Ulfeld etc., og nu vilde ogsaa Ulfeld Christoffersen gjerne af med sit Christoffersen. Han prøvede paa at kalde sig Ulfeld Ulfeld²⁾, men da det forskaffede ham Øgenavnet „Idel Ulfeld“, opgav han atter Slægtnavnet og kaldte sig Resten af sin Levetid Ulfeld Christoffersen.

Christoffer Pallesens mindre vel betænkte Forsøg paa at benytte sit nye Slægtnavn ogsaa som Fornavn er imidlertid ikke enestaaende. Et andet Tilfælde af samme Art kan paavises, men det ligger saavel i Tid som i Sted saa langt borte fra Christoffer Pallesen, at det neppe

¹⁾ Som bekjendt blev der i ældre Tid i Daaben kun givet Barnet Fornavn („Hans“, „Peter“, „Kirstine“, „Margrethe“), medens det stod Forældrene eller Barnet selv frit, om der til Daabsnavnet skulde knyttes et Patronymikon, et Slægtnavn eller i nyere Tid et Stednavn, hvorfor det slet ikke var saa sjældent, at selv Fuldblødre førte forskjelligt Tilnavn.

²⁾ Kanc. Brevb. 1561—65 S. 468.

kan have indgivet ham det sære Indfald, og endnu mindre har det noget med Frederik den Førstes Navneforordning at gjøre.

Ved et 2. Febr. 1317 udgivet Skjøde sælge Dethleuus Perkentyn Holste, Ridder, Echardus og Nothelmus Brødre kaldet Holsten og Nothelmus fornævnte Echards Søn samt Echardus Søn af Echardus fordum fornævnte Hr. Dethleuus Perkentyns Broder til Hermann Morneweck og Otto, fordum Foged ved sancti Johannis Klosteret i Lybæk, deres By theotonicalem Tymmendorpe, i hvilket Skjøde følgende Forlovere nævnes: Hinricus et Johannes fratres dicti Both, Otto de Bochwolde, Dethleuus de Bochwolde de Potnitze ac Dethleuus de Bochwolde Volradi filius, milites, Marquardus et Dethleuus fratres dicti Perkentyn de Pricendorpe, Syfridus de Bochwolde, Johannes de Bochwolde Tymmonis filius et Bochwolde. Det originale Skjøde haves ikke mere; det kjendes kun fra en gammel Kopibog over Lybæk Domkapitels Breve (Registrum capituli antiquum eller primum) og er aftrykt i Urkundenbuch des Bisthums Lübeck, herausgegeben von Dr. Wilhelm Lewerkus Grossherzogl. Oldenburgischem Archivar, I. S. 556 f.

Den lærde Udgiver af dette Værk har i en Note ved den sidste Forlovers Navn tilføiet: „Hier ist im Reg. Cap. der Vorname ausgelassen“; men han er dog maaske senere kommen i Tvivl om sin Anmærknings Rigtighed, thi da der i et senere Skjøde af 19. Jan. 1338, hvorved Sifridus og Otto Brødre kaldet de Bocwolde Væbnere afhænde til beskeden Mand Hr. Johannes de Scepenstede, Raadmand i Lybæk, deres By Offendorpe i Radekowe Sogn, og her som Forlovere nævnes: Ditleuus de Bocwolde, Benedictus de Aleuelde senior, Volradus de

Bocwolde, Benedictus de Aleuelde junior, milites, Bocwolde, filius Sifridi de Bocwolde militis et Sifridus de Bocwolde morans in Malekendorpe, famuli¹⁾; saa gjentager Dr. Lewerkus ikke ved denne paany forekommende Buchwald uden Fornavn sin Anmærkning fra Brevet af 1317, men indskrænker sig til ved et „[sic]“ at antyde, at det ikke er Udgiverens Feil, at Fornavnet fattes.

Nei visselig er her ikke begaaet en Feil fra Udgiverens Side, ei heller en Skødesløshed af Skriveren, som nedskrev den gamle Kopibog; thi i begge de originale Skjøder har utvivlsomt været nævnt en Buchwald uden Fornavn, kun i Skjødet af 1338 nærmere betegnet som Ridderen Hr. Sigfrid Buchwalds Søn; og denne Navnefattigdom har, som vi ret strax skal se, forskaffet samme Buchwald et Øgenavn ganske analogt med Ulfeld Christoffersens „Idel Ulfeld“.

I den holstenske Adels Privatforbund af 11. Nov. 1323 nævnes følgende Medlemmer af Slægten Buchwald: her Otto vnde her Dhetlef van Bocwolde . . . Hinrick vnde Otto van Bocwolde, Reymer vnde Volrad van Bocwolde . . . . Slichte Bocwolde . . . .²⁾. Denne sidstnævnte gjenfindes i en Fortegnelse over Biskop Heinrich af Lybæks udestaaende Tilgodehavende, hvilken Fortegnelse menes at være fra Aarene 1329—35. I den hedder det: „Indvaanerne af Rathekowe Sogn betalte os Tiende for Herrens Aar 1328 undtagen Sligthe Bocwolde, som skal betale 8 Skæpper Korn osv. osv.“³⁾.

¹⁾ Urk. d. Bt. Lüb. I 802 ff.

²⁾ Schl. Holst. Lauenb. Regesten u. Urk. von Dr. P. Hasse III 293 f.

³⁾ Urk. d. Bt. Lüb. I 770.

Atter 1334 Febr. 21. nævnes han, idet „Detleuus Hake Ridder, Hermannus de Sedorpe og Sligteboewolde (sic.)“, Væbnere, da udstedte et Brev, hvorved de tilsagde nysnævnte Biskop Aar og Dag at yde Forsvar for Byen Krumbeke¹⁾, og da Otto og Sifridus Brødre kaldet de Bochwolde, Væbnere, solgte Biskop Heinrich deres By Grothen Porin liggende i Renseuelde Sogn, Lybæk Stift, nævnes som Medforlovere for dem: Detleuus de Bochwolde og Detleuus Hake, Riddere, Hartwicus de Plone, Sligte Bochwolde, Syfridus Medbeboer i Malkendorpe og Volradus Medbeboer i Nighenhoue kaldet de Bochwolde, Væbnere²⁾.

Ligeledes 5. Jan. 1336, da Dethleuus de Bucwolde, Volradus hans Søn, Riddere, og hans Søn Johannes, Væbner, solgte en Rente af 16 Mark lybske Pendinge i sex Bol i deres By Ouendorpe til den beskedne og ærbare Hr. Gotscalco de Warendorpe, Raadmand i Lybæk, og Fru Elyzabeth Enke efter Conradus Nagel, for-dum Borger i Lybæk, nævnes i dette Skjøde følgende Forlovere: de berømte Mænd Hinricus de Gudove, Hako Preen, Marquardus Bruedorpe, Riddere, Slichte Bucwolde et Hermannus Boot Væbnere³⁾.

Selv optræder „Schlichte Bokwolde“ som Brevudsteder 4. Marts 1341, idet han da solgte Byen Wendisch Poryn med 18 Hufen og 36 Mark Rente og Jurisdiktion til Godeke Witte, Borger i Lybæk, for 300 Mark, men 4. Jan. 1354 maa han vist være død, thi da gav hans Sønner Borchardus, Creteke, Thymmo, Sifridus og Johannes Afkald paa enhver Fordring paa nævnte By,

¹⁾ Urk. d. Bl. Lüb. I 746.

²⁾ Smst. I 790 f.

³⁾ Codex. Dipl. Lub. II 572 f.

som Godeke Wittes Enke Abele da havde solgt til Thidemann Bruggemaker og Wiben Rodenwoldes Enke¹⁾.

Af dette her atter og atter forekommende Fornavn Sligte eller Schlichte, det tyske Ord for „slet og ret“, ikke er et virkeligt Fornavn, men kun et Øgenavn i Stil med „Idel Ulfeld“, ligger nær, og at samme „Sligte Bokwolde“ er een og samme Person som den 1317 nævnte „Bochwolde“ og den 1338 nævnte „Bocwolde filius Sifridi de Bocwolde militis“ fremgaaer formentlig klart af, at Sligte Bochwoldes endnu bevarede Sigil under Brevet af 21 Febr. 1334 viser et Skjold med Buchwaldernes kronede Bjørnehoved og om Skjoldet Indskriften: SIGHILLVM BOCWOLDÆ²⁾.

Hvad der end kan have bevæget den gamle Ridder Sifrid og hans Viv til kun at udstyre deres Søn med et Efternavn uden Fornavn — man gjætter uvilkaarligt paa en ægteskabelig Uenighed om, hvad Barnet skulde hedde, afsluttet ved et fædrene Magtbud: „Saa skal han slet intet Fornavn have“, — saa meget er da vist, at Kong Frederik den Førstes Navneforordning i dette Tilfælde ingen Skyld kan have.

* * *

Stadsbygningsinspektør Grube i Stettin, en grundig Kjender af dansk og nordtysk Adelshistorie, med hvem jeg har brevvexlet om dette Buchwaldske Navnetilfælde, har henledt min Opmærksomhed paa, at der ogsaa i Slægten von Schacks Genealogie forekommer endog adskillige Medlemmer, der kun bære Slægtnavnet uden

¹⁾ Zeitschr. für S. H. Geschichte XXIX S. 126.

²⁾ Milde: Siegel des Mittelalters aus den Archiven der Stadt Lübeck. III Hefte S. 8.

noget Fornavn. I Hans von Schacks Beiträge zur Geschichte der Grafen und Herren von Schack I (Berlin 1884) nævnes Skacci de Bardewick 1162, Schacco de Erteneburg 1169, Scacko de Luneburg 1245, Scakko Søn af Hr. Ekkardus 1251, Hr. Scacko 1266, Ekehardus og hans Broder Scacko 1276, Ekehardus og Scacko de Wrestorp Riddere 1276, 1282, 1285, Scakko de Louenborch og Scakko de Lynenborch 1286, 1289, og Schacke de Luneborg 1301. Men disse Tilfælde ere ikke analoge med det Buchwald'ske, thi her er ikke Tale om et Slægtnavn, der tillige bruges som Fornavn i Slægten selv, men om et oprindeligt Fornavn, der er gaaet over til at blive et Slægtnavn. Navnet Schack forekommer nemlig alt i Midten af det 13. Aarh. som et rent Fornavn, bl. a. i Slægten Rumohr. En Scacco de Rümmore levede 1245 og var Ridder 1253¹⁾. Alt 1220 nævnes Benedictus de Prodole (c: Perdøl) et Schacko hans Broder²⁾; men til hvilken Slægt disse Brødre hørte vides ikke.

¹⁾ Schl. Holst. Lauenb. Regesten I 295, II 15.

²⁾ Smst. I 165.